

DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING

Årsberetning fra afdelingen i Aarhus Kommune

14. september 2014

Blodbøgen på hjørnet af Dr. Margrethesvej og Ringgaden kunne blive byens første såkaldte "evighedstræ". Læs mere i afsnittet 'DN-projekter'.

Indhold

Afdelingens arbejde i Aarhus Kommune	3
Tre fredninger er nu i spil.....	3
Lillering Skov, Tåstrup Mose, Tåstrup Sø og Stjær Stenskov.....	3
Tillægsfredning for stisystem omkring Stilling-Solbjerg Sø.....	4
Botanisk Have	4
DN-projekter	5
Evighedstræer.....	5
Fredningstjek.....	6
Biodiversitet, hvor du bor.....	6
DN i storbyen	6
Grønne projekter.....	7
Udbygning af det kystnære stenrev ved De bynære Havnearealer	7
Mere natur og flere rekreative muligheder på kommunalt ejede arealer	8
Naturbeskyttelsesloven.....	8
Elinstallationer der ikke vil flyttes	8
Reklamer og ”skræmmeskiltning” i det åbne land.....	9
Borehuse ved Brabrand Sø.....	9
Holme Bjerger-fredningen giver fuld beskæftigelse	9
Moesgaard Allé – en løsning trækker i langdrag	10
Planloven	10
Hvad forstås ved midlertidig byggeri?.....	10
Miljøbeskyttelsesloven.....	11
Natur- og Miljøklagenævnet er enig med DN.....	11
Fortsat travlhed i den kommunale planlægning.....	12
Naturkvalitetsplan 2013-2030	12
Friluftplan 2013-2017	12
Geding-Kasted Mose, Friluftplanen i praksis 1.....	12
Stien der blev væk, Friluftplanen i praksis 2	13
Klimatilpasningsplan 2014.....	13
Affaldsplan	13
Vindmølleplanlægning	13
Flere biler → flere og større veje → flere biler	14
Uenighedernes holdeplads.....	14
Lang vej endnu for Bering-Beder vejen.....	15
Hvad med grøftekanterne?	15
Det Grønne Råd.....	15
Antal medlemmer i DN Aarhus, kommunikation og synlighed	16
Medlemsarrangementer	18
Bestyrelsesmedlemmer for DN Aarhus, 2013-14	19

Afdelingens arbejde i Aarhus Kommune

Tre fredninger er nu i spil

Regelmæssigt får vi henvendelser fra vore medlemmer med opfordring til at rejse fredningssag for et truet område – på det sidste har især parken ved Psykiatrisk Hospital været nævnt. Vi vurderer naturligvis hvert enkelt forslag seriøst, men medtænker også i vurderingen, at rejsning af en egentlig fredningssag er en meget kompliceret, meget tidskrævende og i reglen særdeles langvarig proces. De følgende eksempler illustrerer tydeligt dette.

Lillering Skov, Tåstrup Mose, Tåstrup Sø og Stjær Stenskov

Siden 2005 har vi i afdelingen arbejdet med at udforme et fredningsforslag for Lillering Skov, Tåstrup Mose, Tåstrup Sø og Stjær Stenskov. I april 2012 blev forslaget i samarbejde med Skanderborg og Aarhus kommuner fremsendt til Fredningsnævnet. I september 2012 blev forslaget præsenteret for offentligheden, og siden har der været mulighed for at indsende bemærkninger, ændringsforslag mv. til sagsrejserne. Disse bemærkninger er efterfølgende behandlet, og der er lavet forskellige konsekvensrettelser til forslaget, som atter er fremsendt til Fredningsnævnet til videre behandling. I juni 2014 kom så den afgørende udmelding fra Fredningsnævnet. De skriver: ”Med hen-

Fredningsnævnet bakker DN Aarhus op om fredningsforslaget om sammenhængende natur og landskab syd for Harlev. Her ses udsigt over Tåstrup Sø, Tåstrup Mose og Lillering Skov.

visning til tidligere udsendt fredningsforslag og revideret fredningsforslag kan det oplyses, at der i fredningsnævnet er enighed om at gennemføre fredningsforslaget om sammenhængende natur og landskab syd for Harlev. Fredningen er på nuværende tidspunkt ikke gennemført, idet den endelige fredningsafgørelse først vil blive afsagt samtidig med fredningsnævnets afgørelse om fremsatte erstatningskrav.” Fristen for erstatningskrav er sat til d. 1. september 2014.

En perle med store naturværdier, kulturhistoriske spor og spændende geologi er dermed fredet for altid. Knap 45 hektar jord tages ud af landbrugsmæssig omdrift for at skabe et større sammenhængende naturområde på i alt 221 hektar. Det vil forbedre levevilkårene for en lang række sjældnere arter og er helt i tråd med DN, Skanderborg og Aarhus kommuners ønsker om at skabe mere sammenhængende natur og sikre høj biodiversitet.

Efter Fredningsnævnets behandling af erstatningskravene, videresendes disse til kommentering i Naturstyrelsen og til de 2 berørte kommuner. Herefter kommer den endelige fredningsafgørelse og afgørelsen om erstatning samtidig. På grund af erstatningens størrelse

går sagen videre til Natur- og Miljøklagenævnet, der efter yderligere et offentligt møde afsiger den endelige kendelse.

Læs mere om områdets store natur- og kulturhistoriske kvaliteter i fredningsforslaget på dn.dk/Aarhus.

Tillægsfredning for stisystem omkring Stilling-Solbjerg Sø

I 1987 udsendte Hørning Kommune, Skanderborg Kommune, Aarhus Kommune og Aarhus Amtskommune et fælles forslag til pleje og natursti rundt om Stilling-Solbjerg Sø. Forslaget blev dog aldrig realiseret, da det blev mødt af voldsomme lokale protester. Siden er forskellige løsningsmuligheder forsøgt men uden held.

Da vi i DN fortsat mener, at det vil være en meget stor gevinst at sikre en sti rundt om søen, har vi udarbejdet et egentlig fredningsforslag, som er sendt til Fredningsnævnet i april 2013.

Fredningens formål er, at sikre og styrke

områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, at forbedre offentlighedens adgang til de sønære arealer ved at skabe grundlag for etablering af et sammenhængende 16 km langt stisystem, at sikre og udvikle de rekreative kvaliteter, og at skabe grundlag for naturpleje, naturformidling og naturgenopretning.

På baggrund af oplægget indkaldte Fredningsnævnet d. 12. marts 2014 interesserede parter til møde på Mallings Kro med efterfølgende besigtigelse. Mødet blev yderst velbesøgt, idet ca. 125 mødte frem, men modstanden for at gennemføre forslaget var bestemt til at få øje på, og erstatningskravene var tilsvarende særdeles høje, eksempelvis er det jagtmæssige tab anslået til et ”flercifret millionbeløb”.

Det er nu op til Fredningsnævnet at beslutte, om fredningssagen skal nyde fremme. Fredningsdommeren har oplyst, at nævnet i første omgang vil bede Naturstyrelsen vurdere lodsejernes erstatningskrav, dvs. deres krav sat i forhold til sædvanlige erstatningstakster. Herefter vil nævnet tage stilling til, om fredningssagen skal rejses. Dommeren har yderligere oplyst, at det vil kunne tage op til to år.

Udsigt over Stilling-Solbjerg Sø..

Botanisk Have

Ved vores årsmøde i 2013 opregnede vi en lang række eksempler på, at byens parker og grønne områder er under meget hårdt pres fra forskellige sider. Vi har en stærk fornemmelse af, at de offentlige, grønne arealer (parker) indenfor Ringgaden er blevet mindre år for år på grund af byggerier og vejudvidelser, det sidste eksempel vedrører udvidelse af offentligt område ved Langenæssten. Denne uheldige tendens vil vi gerne imødegå, og en nærliggende løsning vil for os at se være at gøre som i f.eks. København, Odense og Kalundborg nemlig at beskytte de vigtigste områder med en egentlig fredning. Vi har valgt at lægge ud med Botanisk Have.

I dette forår har vi lavet et udkast til fredningsforslag, som skal sikre, at Botanisk Have fastholdes som en grøn bypark, der overvejende består af græsarealer med spredt beplantning, solitære træer, varierende buskbeplantninger og visse steder tæt randbeplantning. Desuden er det formålet med fredningen at sikre offentlig adgang til et grønt, let tilgængeligt nærrekreativt parkmiljø, hvor de rekreative værdier kontinuert kan forbedres.

I første omgang har vi i maj sendt forslaget til Aarhus Byråd med en opfordring til at være medrejser på fredningssagen. Byrådet har endnu ikke behandlet henvendelsen, men vi håber naturligvis, at rådet vil se på sagen med positive øjne.

Direktøren for Den Gamle By er ifølge et læserbrev klar modstander. Han mener, at en fredning vil være ensbetydende med, at retten til at bestemme over parken overgår til Naturstyrelsen i København, væk fra politikere og embedsmænd, der bor og arbejder i Aarhus. Dette postulat, som tidligere har været fremført fra samme kant, bygger dog på en klar misforståelse. Forvaltningen af parken vil også efter en fredning skulle varetages lokalt dog efter godkendelse af det lokale og uafhængige fredningsnævn.

Hvor blev parken af? Tæt bebyggelse fortrænger parken. DN Aarhus har derfor nu rejst fredningssag for Botanisk Have for at beskytte den tilbageværende del.

DN-projekter

DN gennemfører hvert år en række landsdækkende projekter. Nogle gentages år efter år andre er af mere afmålt varighed. Mest kendt er nok den årlige affaldsindsamlingsdag i april, hvor DN Aarhus også er aktiv – i år med hele fire opsamlingssteder.

I det følgende omtales nogle af de andre aktuelle projekter, som DN Aarhus tager del i.

Evighedstræer

Både i byerne og i det åbne land fældes mange gamle, store og særlige træer for at give plads til byggerier og parkeringspladser eller for at få nogle kvadratmeter dyrkningsjord mere. Naturfredningsforeningen ønsker med kampagnen ”Evighedstræer” at skabe større opmærksomhed og få bedre overblik over de store, gamle og bevaringsværdige træer. Formålet er at øge den folkelige og politiske bevidsthed og viden om de særlige træers værdier; såvel deres biologiske som æstetiske og kulturelle betydning. Mange sjældne arter af bl.a. insekter og svampe findes kun og kan kun bibeholdes i gamle træer. En indsats for at bevare disse træer er derfor en langsigtet satsning på biodiversitet i overensstemmelse med målet om at stoppe nedgangen i biologisk mangfoldighed.

I begyndelsen af 2014 bad vi medlemmerne om at komme med forslag til udpegning af ”evighedstræer” i Aarhus Kommune. Det første kom straks: Den store blodbøg på hjørnet af Dronning Margrethes Vej og Ringgaden. Den blev plantet i 1900 og står på kommunens grund. Fra kommunens side er der kommet tilsagn om, at den kan blive Aarhus Kommunes

første evighedstræ. Desuden har vi fokus på Kvindeegen ved Viby Kirke, som kvinder i Viby plantede i 1916 til minde om grundloven af 5. juni 1915, der gav kvinder stemmeret til rigsdagen. I dette tilfælde satser kommunen på at give træet bedre vækstvilkår i forbindelse med 100 året næste år, hvilket er hårdt tiltrængt. DN Aarhus' side foreslås bl.a. også Spidslønnen på Klostertorv, plantet i 1910, som "evighedstræ".

Fredningstjek

Et fredningstjek går ud på at gå en tur med en rute efter eget valg igennem et fredet naturområde. Fredningen skal kigges efter i sømmene, ikke med en tættekam, men på et overordnet plan, for at undersøge, om fredningen stadig lever op til det formål, der i sin tid fik den fredet. Siden projekt Fredningstjek begyndte i 2011, er mere end 70 fredninger over hele landet blevet gennemgået af frivillige for at undersøge fredningernes tilstand. Nu er de 100 fredninger, der er samlet i bogen 'Danmark Dejligst' særligt blevet udpeget til fredningstjek, men også de øvrige fredninger har naturligvis interesse. Det er tanken, at selve tjekket af de pågældende fredninger skal gennemføres af frivillig arbejdskraft: Kun med en aktiv medvirken fra naturinteresserede, kan vi nå målet om at gennemgå mindst 100 fredninger i 2014.

I Aarhus Kommune er Fredningstjek i gang i Fulden-fredningen og Brabrand Sø / Aarhus Ådal-fredningen, og i bestyrelsen har vi bl.a. arbejdet med Holme Bjerge-fredningen (se senere).

Er du interesseret i at give en hånd med, kan du få yderligere oplysninger via dn.dk

Biodiversitet, hvor du bor

Aarhus Kommune er sammen med fire andre kommuner udvalgt som pilotkommune for årets store såkaldte biodiversitetsprojekt, som løber frem til 2020. Formålet er at borgerne indsamler store mængder ny viden om relativt almindelige arter og levesteder. Arterne og levestederne udvælges, så de siger noget om naturens tilstand og udvikling generelt. Den nye viden skal så bruges til at påvirke politikerne, lodsejere og andre til at forbedre forholdene for den mangfoldige og varierede natur. Og i den sammenhæng kan dine iagttagelser være af uvurderlig stor betydning.

Så læs mere om projektet og tilmeld dig eventuelt som aktiv allerede nu på: biodiversitet.nu.

Strandskaden er en af de arter, der indgår i projektet "Biodiversitet hvor du bor".

DN i storbyen

En medlemsundersøgelse fra 2010 viser, at medlemmerne specielt i de fem største byer interesserer sig for et bredt felt af natur og miljørager, der rækker langt ud over naturfredning, klagesager og natur i det åbne land, som i vid udstrækning dominerer

afdelingernes arbejde herunder også DN Aarhus. En undersøgelse fra i år viser endvidere, at 41% af medlemmerne gerne vil være mere aktive som frivillige i DN. Det er baggrunden for, at vi fremover vil søge at inddrage en bredere vifte af aktiviteter, som i særlig grad relaterer sig til storbyens udfordringer, og som henvender sig specifikt til byboere. Netop nu er vi i gang med at kortlægge mulighederne for sådanne nye aktivitetsområder.

Grønne projekter

Gennem de sidste år har kommunen afsat penge til såkaldte Grønne Projekter, som dækker over en bred vifte af konkrete indsatser i Aarhus Kommune fra naturpleje og nye naturarealer, forbedret information og adgangsmuligheder samt renovering af vores skove og parker. Alle kan indsende forslag til konkrete projekter, en mulighed vi har benyttet os af.

Udbygning af det kystnære stenrev ved De bynære Havnearealer

Stenrev rummer en fantastisk artsrigdom af både planter og dyr. De frodige rev kaldes også ”havbundens oaser”. Undersøgelser har vist, at der er op til ti gange flere fisk ved stenrev end andre steder i havet, og revene besøges af dobbelt så mange marsvin. Andre dyr øverst i fødekæden – sæler og fugle – søger også i højere grad til stenrevene. Ligeledes stortrives fiskeyngel i det spisekammer, som stenrevene er, og stenene fungerer tilmed som skjulested for en række arter.

De fleste større stenrev i Aarhus Bugt er dog forsvundet helt eller delvist i løbet af 1900-tallet for at blive anvendt til byggerier – som f.eks. de ældre dele af Aarhus Havn. En del af disse sten dukker i disse år op igen i forbindelse med gravearbejde ved de nye byggerier på Aarhus Ø og bliver nu ført tilbage til havet som et nyt bynært stenrev. På initiativ af DN Aarhus, og i nært samarbejde mellem kommunen, blev der i juni 2013 læsset 1.100 ton af de tidligere stenrevssten i havet ud for Jette Tikjøbs Plads på Aarhus Ø – de udgør nu et stenrev som er ca. 10 meter bredt og 5-7 meter dybt. Mange har efterfølgende dykket ved revet og beretter om at der allerede har indfundet sig et rigt dyre og planteliv.

Disse sten, som indtil for få årtier siden var stenrev i Aarhus Bugt, bliver snart ført tilbage i havet.

I samarbejde med kommunen har DN Aarhus søgt og fået penge til at udvide stenrevet i både 2014 og 2015 efterhånden som flere tidligere stenrevssten dukker op under de kommende byggerier på havnen. Se flere oplysninger og følg projektet på debynaerehavnearealer.dk/stenrev

Mere natur og flere rekreative muligheder på kommunalt ejede arealer

Ved sidste årsmøde gennemgik vi resultatet af et samarbejde med Aarhus Kommune om at skabe mere natur og bedre adgangsforhold på et kommunalt ejet areal syd for parkeringspladsen ved Moesgaard Museum. I år er et tilsvarende projekt gennemført ved Mariendal, og vi har foreslået, at kommunen fortsætter ved Eskelund, der i dag ligger som et bynært men ret anonymt område i tilknytning til Brabrandstien øst for Viby Ringvej. En passende oprydning og rydning vil bl.a. kunne højne de rekreative værdier markant.

Som et nyt grønt projekt for 2015 har vi foreslået, at der foretages en kraftig udtynding af bevoksningen langs Aarhus Å på arealet fra broen over åen ved Søren Frichs Vej og opstrøms mod "Trebroer" (ca. 5,5 ha), og at der efterfølgende etableres græsning varetaget af et nyetableret kogræsserlav. Rydningen vil samtidig skabe visuel forbindelse mellem Brabrandstien og Aarhus Å, der i dag på lange stræk er skjult af tæt og høj vegetation. Forudsætningen for dette projekt er dog, at tilstrækkelig mange melder sig som aktive i kogræsserlavet. Vi vil senere via vores hjemmeside og nyhedsbrev orientere mere om projektet. Følg med på dn.dk/Aarhus.

Skal der her, mellem Brabrandstien og Aarhus Å, skabes en eng med græssende kreaturer? Deltag i græsningslavet og få velsmagende bøffer fra dyr som har levet under gode forhold.

Naturbeskyttelsesloven

Naturbeskyttelsesloven er klart den lov, der oftest er brug for i vort lokale arbejde. Det gælder naturligvis de egentlige fredningssager, men det gælder i høj grad også i de mange sager, som Fredningsnævnet varetager. Endelig er der en række afgørelser, hvor kommunen er myndighed. De følgende eksempler illustrerer spændvidden i sagsmængden.

Elinstallationen der ikke vil flyttes

I december 2008 anmeldte vi et el-installationsskab ved Årslev Engsø, som Galten Elværk (nu AURA Energi) har opstillet i strid med fredningsbestemmelserne. Siden har vi brugt en del tid på at følge op på anmeldelsen over for fredningsnævn og kommune, og nu endelig efter 5½ år har Aarhus Kommune varslet påbud med mulighed for opfølgning via en straffesag. For 14 dage siden blev elinstallationen så langt om længe fjernet.

Reklamer og ”skræmmeskiltning” i det åbne land

Lovens bestemmelser er meget restriktive, når det gælder reklamer i det åbne land, men det betyder desværre ikke, at der ikke opsættes massevis af ulovlige og stærkt skæmmende reklamer i naturen. Hertil kommer ulovligt opsatte skræmmeskilte f.eks. med ordlyden ”Adgang forbudt” eller ”Privat” på steder, hvor adgang ifølge loven er tilladt. Om end det kan forekomme som et sisufosarbejde at anmelde disse ulovligheder, har vi ikke opgivet kampen. Vi ønsker på ingen måde sydeuropæiske tilstande, hvor reklamer langs vejsiderne står som perler på en snor.

Ulovlig reklameskiltning i det åbne land bliver mere og mere almindelig.

Borehuse ved Brabrand Sø

Fredningsnævnet har givet tilladelse til, at der kan opføres tre borehuse syd for Stavtrup ved Brabrand Sø. Begrundelsen er, at Aarhus Vand A/S har en anerkendelsesværdig interesse i at udskifte de nuværende underjordiske bygningsværker, og at borehusene ikke vil virke mispydende i en sådan grad, at der er grundlag for ikke at meddele dispensation. DN Aarhus mener modsat, at der mangler tilstrækkelig dokumentation for nødvendigheden af at erstatte eksisterende brøndtoppe på ½ til 1 meter med borehuse på 2,25 m, og vi mener endvidere, at der skal stilles vilkår i en evt. tilladelse om, at borehusene skal fjernes, hvis brugen af borerne ophører. Vi har derfor anket afgørelsen til Natur- og Miljøklagenævnet. Anken er yderligere begrundet med, at yderligere syv brønddæksler i samme område senere forventes udskiftet med tilsvarende høje borehuse.

Natur- og Miljøklagenævnet har valgt at stadfæste Fredningsnævnets afgørelse dog med den tilføjelse, at borehusene skal fjernes, hvis brugen ophører.

Holme Bjerger-fredningen giver fuld beskæftigelse

I fredningskendelsen for Holme Bjerger inkl. Jelshøj og Tulshøj står bl.a., at fredningen er en tilstandsfredning, hvorefter de fredede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand, således at ejendommenes karakter af landbrugs-, gartneri- og skovbrugsejendomme opretholdes. Ændringer i terrænet eller terræformerne er ikke tilladt... Det er forbudt at opføre enhver art af bygninger. Dog gælder det, at opførelse af nye landbrugs-, gartneri- eller skovbrugsbygninger samt om- og tilbygning til sådanne eksisterende

Udsigt fra Jelshøj over Holme Bjerger fredningen, hvor vi i DN Aarhus jævnligt har møde med Fredningsnævnet.

bygninger ikke må påbegyndes, forinden tegninger og planer er godkendte af fredningsnævnet.

Det har tydeligt vist sig, at disse bestemmelser er vanskelige at indordne sig under. Flere gange har vi været til møde med Fredningsnævnet i forbindelse med bygningsudvidelser, etablering af solcelleanlæg og etablering af ridebane, og hvad sidstnævnte angår, har vi også deltaget i Natur- og Miljøklagenævnets behandling. Såvel Fredningsnævnet som klagenævnet har ved sagsbehandlingen anlagt en restriktiv linje, som vi har kunnet støtte.

Ud over disse Fredningsnævnssager har vi konstateret direkte overtrædelser af fredningsbestemmelserne. Således har vi anmeldt et stærkt skæmmende oplag af biler og landbrugsmaskiner på hjørnejendommen ved Jelshøj samt nogle voldsomme terrænreguleringer ved Ellemosevej indenfor fredningsgrænsen. Disse anmeldelser er endnu ikke færdigbehandlet.

Moesgaard Allé – en løsning trækker i langdrag

Efter at en lang række løsningsforslag for trafikafvikling omkring Moesgaard Museum har været drøftet, har kommunen nu besluttet, at der skal udarbejdes et Kommuneplantillæg med tilhørende VVM-redegørelse (Vurdering af Virkning på Miljøet) for en ny vejadgang til museet. I første fase gennemføres en offentlig høring, hvor formålet er at indkalde ideer og forslag til den kommende planlægning. Høringen forventes gennemført senere i år. Den endelige vedtagelse af vejprojektet er planlagt til 2016.

Parallelt med VVM-arbejdet er der nedsat en følgegruppe med repræsentation af de forskellige interesser i vejløsningen. DN Aarhus deltager i denne følgegruppe.

Flere af træerne ved Moesgaard Allé er desværre angrebet af svamp.

Planloven

Formålet med Planloven er, at den skal sikre, at sammenfattende planlægning forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen og medvirker til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Inden for det sidste år har vi blot taget aktiv del i en enkelt sag efter Planloven.

Hvad forstås ved midlertidig byggeri?

Aarhus Kommune har givet en landzonetilladelse til opførelse af to midlertidige beboelsespavillioner i Hvilsted syd for Solbjerg. Bebyggelse som ikke er nødvendig for landbrug, skovbrug eller fiskeri skal efter vores opfattelse principielt placeres i byzone og

ikke i det åbne land, hvor spredt byudvikling ønskes undgået. Derfor har vi af rent principielle grunde påklaget tilladelsen til Natur- og Miljøklagenævnet.

Vi er betænkelige ved, om tilladelsen kan skabe præcedens og på sigt medføre yderligere byggeri, som rettelig bør placeres i de byzoneområder, som Kommuneplanen i rig mængde har afsat. Om byggeri i det åbne land anføres i Kommuneplanen i øvrigt: *Ny bebyggelse og anlæg i landzone skal placeres og udformes under hensyntagen til omgivelserne, herunder stedlig byggeskik og områdets karakteristiske landskabstræk.* Det mener vi ikke er tilfældet i nærværende sag. Efter hvad vi har fået oplyst, er der på ingen måde taget højde for landsbyens byggeskik i udformningen af de to pavilloner.

I tilladelsen anføres, at der er tale om midlertidig byggeri, men det midlertidige defineres ikke i den annoncerede tilladelse. Også det finder vi kritisabelt.

Klagenævnet afgørelse foreligger endnu ikke.

Miljøbeskyttelsesloven

Blot én enkelt gang i det forgangne år har vi behandlet en sag efter Miljøbeskyttelsesloven.

Natur- og Miljøklagenævnet er enig med DN

Aarhus Kommune har i februar 2013 givet en miljøgodkendelse til HCS A/S Transport og Spedition i Trige og samtidig vurderet, at der ikke er behov for en egentlig VVM-vurdering for anlægget. Miljøgodkendelsen vedrører opbevaring og behandling af 600.000 ton affald, heraf 4.500 tons såkaldt farligt affald.

Denne tilladelse har DN anket til Natur- og Miljøklagenævnet, idet vi mener, at det er stærkt kritisabelt at give tilladelse til etablering af forureningstruende virksomhed oven på et meget sårbart grundvandsmagasin. Virksomheden ligger nemlig i et område med særlige drikkevandsinteresser. Vi ønsker som minimum, at der foretages en fuld VVM-redegørelse, men at der af hensyn til grundvandsressourcerne og de særlige geologiske forhold slet ikke bør gives tilladelse til håndtering af problematiske kemikalier som i den aktuelle godkendelse.

Natur- og Miljøklagenævnet har netop afgjort sagen. Nævnet finder ud fra en samlet vurdering, at virksomheden på grund af dens omfang, karakter og beliggenhed må antages at kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet særligt med hensyn til trafik, grundvandsinteresser og kumulation. Natur- og Miljøklagenævnet finder derfor i lighed med DN, at anlægget er VVM-pligtigt. En afgørelse, vi naturligvis er meget tilfredse med. Med afgørelsen har Aarhus Kommune samtidig fået et vink med en vognstang om, at borgernes drikkevand skal prioriteres højt, når virksomheder med risiko for forurening skal placeres.

Natur og Miljøklagenævnet er enig med DN i, at et nyt anlæg ved HCS i Trige er VVM-pligtigt.

Fortsat travlhed i den kommunale planlægning

Før sidste byrådsperiodes afslutning skulle en række overordnede planer behandles og vedtages. Nogle af disse planer var ikke klar ved vort sidste årsmøde, og siden er andre kommet til, som det fremgår af det følgende. Senere på året kommer endvidere forslag til 2. generation af vandplanerne samt forslag til Natura 2000-planer 2016-2021.

Naturkvalitetsplan 2013-2030

Byrådet besluttede med Kommuneplan 2009, at kommunen vil prioritere sine naturopgaver i en kommende naturkvalitetsplan. Planen, der blev vedtaget i december 2013, opsætter mål og retningslinjer for den beskyttede natur, skovene, naturnetværket, plante- og dyrearter, naturen i byen samt de såkaldte invasive arter. Konkret betyder det bl.a., at naturarealet skal fordobles fra 2.000 ha til 4.000 ha, og at naturkvaliteten hæves på de kommunale naturarealer.

I forbindelse med høringen af planen fremsatte vi bl.a. et forslag om at fastholde parkarealet og hermed grundlaget for det bynære naturindhold. Dette forslag er nu indarbejdet i planen. Vi håber så, at byrådet ved budgetforhandlingerne vil afsætte de fornødne midler, så Naturkvalitetsplanen kan realiseres på et acceptabelt niveau.

Frilftsplan 2013-2017

Frilftsplanen er som Naturkvalitetsplanen et resultat af Kommuneplan 2009, idet Byrådet har besluttet, at kommunen skal fremme frilftslivet gennem arbejde med en frilftsplan. Planen skal bruges som et værktøj til at prioritere indsatserne for frilftslivet. Målet er, at det skal være nemt at komme fra byen og ud i natur og grønne områder.

DN Aarhus har indsendt en række bemærkninger til forslaget til Frilftsplanen, og flere af disse har medført forskellige korrektioner og præciseringer. Vort ønske om større målbarhed er derimod ikke imødekommet. I kommunens svar anføres, at målsætningerne er udformet, så de kan danne baggrund for planlægning og forvaltning inden for skiftende økonomiske rammer. Målsætningerne skal altså forstås mere som pejlemærker end som evaluerbare mål. Planen blev vedtaget af Byrådet i april 2014.

Geding-Kasted Mose, Frilftsplanen i praksis 1

Ifølge Frilftsplanen skal mødesteder i den såkaldte landskabsring forbedres bl.a. gennem bedre formidling. Et af disse mødesteder er Geding-Kasted Mose nord for Aarhus. Her er kommunen gået i gang på to fronter. Det ene er tilgængeligheden, som nu er væsentlig forbedret ved anlæggelse af nye gang- og cykelstier samt en tiltrængt ny parkeringsplads ved Kasted By. Der er endvidere ved nedgangen til mosen opsat en tavle, der fortæller om planerne.

Ny sti under etablering i Kasted-Geding Mose.

Det andet tiltag vedrører pleje af området bl.a. for at sikre den sårbare eng- og moseflora og samtidig sikre en gunstig bevaringsstatus for Spidssnudet Frø. Ønsket er at samtænke natur- og landskabspleje i stor målestok, og derved skabe en helhedsplan for Geding-Kasted Moses fremtidige natur, som kan give plads for en vildere naturforvaltning. Planen skal omfatte et areal på hele 127 ha, der for størstedelens vedkommende er kommunalt ejet. – I forbindelse med naturplejeprojektet er der nedsat en følgegruppe, hvor vi er repræsenteret.

Stien der blev væk, Friluftsplanden i praksis 2

For os er et centralt element i en Friluftspland et sammenhængende stinet. På initiativ fra DN Aarhus og i samarbejde med Aarhus Ådal Golfklub og Aarhus Kommune blev et stiforløb i Harlevholm-området anlagt i 2010. I år er der så pludselig sket det, at stien er blevet sløjfet, et oplysningsskilt fjernet og i stedet erstattet af et skilt med teksten: ”Jagt i skoven”. Vi er nu i gang med at undersøge, hvem der står bag dette besynderlige tiltag.

Klimatilpasningsplan 2014

Klimaet ændrer sig, og forventningerne er, at Danmark i fremtiden får et mere ekstremt vejr med flere storme, kraftigere og hyppigere skybrud og længere tørkeperioder. Derfor har kommunen udarbejdet et forslag til klimatilpasningsplan, hvis realisering gerne skal forebygge eventuelle fremtidige oversvømmelser. Vi hilser planen velkommen og håber samtidig, at synergimulighederne udnyttes optimalt, så vi kan se frem til en mere grøn og blå by, nye vådområder i det åbne land, nye rekreative tiltag og øget biodiversitet.

Affaldsplan

Alle landets kommuner skal senest d. 1. oktober 2014 have vedtaget en lokal affaldsplan. I praksis betyder dette, at planen senest skal være sendt i offentlig høring i august for at høringsfrist og politisk behandling kan nås. Aarhus Kommune vil tydeligvis ikke kunne overholde tidsfristen, da planen endnu ikke er sendt i høring. Vi må så i spænding afvente, hvilke nye konkrete tiltag – specielt omkring affaldssortering – planen kommer til at rumme set i lyset af den nationale ressourcestrategi.

Vindmølleplanlægning

Spørgsmålet er ikke, om vi skal have flere vindmøller på land i Danmark. Spørgsmålet er, hvor vindmøllerne skal placeres. Det skal vi finde et svar på sammen. Sådan indleder miljøministeren et oplæg kaldet: ”Vindmøller – åbenhed, dialog og inddragelse”. I Aarhus Kommune er målsætningen at blive CO₂-neutral i 2030. Skal den målsætning indfries primært med vindmøller opstillet i kommunen, kommer de til at stå endog meget tæt!

DN Aarhus har naturligvis en stor interesse i at følge denne proces, og vi har derfor

Hvor mange vindmøller ønsker du opstillet i Aarhus Kommune?

givet tilsagn om at deltage i netværk om vedvarende energi herunder specielt placering af vindmøller, når kommunen i dette efterår starter det forløb, der skal munde ud i en temaplan som bilag til Kommuneplanen.

Flere biler → flere og større veje → flere biler

Aarhus plages fortsat af voldsomme trafikale problemer. En kommende letbane kan om alt går vel løse nogle af problemerne, men det har endnu lange udsigter. Derfor peges der fra flere sider på mere vej; erfaringsmæssigt er det dog kun en løsning på meget kort sigt, så er fremkommeligheden atter vanskeliggjort af endnu flere biler.

Uenighedernes holdeplads

Gennem snart mange år har der været et ønske om at øge kapaciteten på Viborgvej, og allerede i 1990 blev der vedtaget en projekteringslov og et kommende vejforløb. Siden er trafikken blot blevet mere og mere intens. Det fik Vejdirektoratet til at lave en såkaldt VVM-redegørelse, som i detaljer gennemgår forskellige løsningsmuligheder og opridser fordele og ulemper ved en motorvej mellem Søbyvad og Aarhus. Forslaget, der blev udsendt i 2012 peger på en nordlig løsning i Aarhus Kommune, der friholder naturområderne ved Borum Stormose og Vind Skov, men som til gengæld kommer ret tæt på bebyggelserne i Mundelstrup. Det gav ballade og ikke bare i Aarhus Kommune men også i de to nabokommuner længere mod vest, som ifølge redegørelsen fik valget mellem 3 alternative linjeføringer. Som naturens advokat har DN gennem hele forløbet argumenteret for løsninger, som medfører færrest negative konsekvenser for naturen. Vi vurderede for Aarhus Kommunes vedkommende, at netop den nordlige løsning vil påvirke naturen mindst, men presset fra bl.a. lokalbefolkningen fik Vejdirektoratet til at udarbejde et nyt forslag kaldet ”Sydlig variant Kløverblad”. I den tilknyttede miljøvurdering til dette forslag står bl.a. følgende: *”I forhold til de oprindelige linjeføringer i VVM-redegørelsen vil forslaget Sydlig variant Kløverblad medføre en større påvirkning af naturværdierne”*. Alligevel pegede Aarhus Kommune på denne løsning.

Linjeføringen for rute 26 på strækningen Aarhus-Søbyvad som Folketingets Transportudvalg har vedtaget.

Nu har sagen så været behandlet i Folketingets Transportudvalg, og for placeringen i Aarhus Kommune faldt valget på den nordlige og for naturen mest skånsomme løsning nemlig oven i den eksisterende omfartsvej. Længere mod vest gik det til gengæld ikke godt for hensynene til naturen. Om det sidste ord så er sagt i denne sag, kan kun fremtiden vise. Den endelige beslutning skal træffes i Folketinget.

Lang vej endnu for Bering-Beder vejen

Tilbage i 2006 behandlede byrådet første gang fastlæggelse af linjeføring for en ny forbindelse mellem Bering og Beder. På baggrund af et debatoplæg kommenterede vi forløbet i 2009 og – i lighed med Viborgvej – med fokus på naturen.

Siden er tiden gået uden større synlige skridt mod målet. Ifølge kommunens hjemmeside er en VVM-procedure dog igangsat, men vi venter fortsat på resultatet samt en ny 2. offentlighedsfase. Der går derfor flere år endnu, inden denne vej er en realitet.

Hvad med grøftekanterne?

Vejanlæg lægger til stadighed beslag på større og større arealer, men det betyder så også, at arealet af vejkanter og grøftekanter tilsvarende bliver større. Derfor forekommer det naturligt at undersøge, om naturindholdet i vejkanterne kan øges. Vi har derfor rettet henvendelse til kommunen om denne problematik. Kommunen oplyser, at de forsøger at tilgodese naturhensynene ved at tilrettelægge slåningstidspunkter, der tilgodeser lavtvoksende arter og en mere artsrig plantesammensætning under skyldig hensyn til vejlovens bestemmelser, vandafvandingssevne, sneberedskab og gode oversigtsforhold. Kommunen er endvidere imødekommende over for at finde og udlægge forsøgsstrækninger, hvor botanikken kortlægges, og hvor der prøves forskellige metoder til at øge artssammensætningen. Vi undersøger nu, om Aarhus Universitet vil kunne indgå i et sådant arbejde.

Grøftekanter med frodig natur er vigtige spredningskorridorer for planter, frøer og padder.

Det Grønne Råd

Sammen med en lang række andre organisationer er vi med i kommunens Grønne Råd. Det Grønne Råd er rådgivende for Aarhus Kommune, og er medvirkende til at sikre en bred og kvalificeret dialog i forbindelse med emner i tilknytning til kommunens arbejde indenfor naturbeskyttelse og naturforvaltning. I det forgangne år har der bl.a. været følgende på dagsordenen:

- Status for Vand- og Naturhandleplanerne herunder engsøernes rolle
- Klimatilpasningstiltag
- Status for fredningsforslagene ved Harlev og Stilling-Solbjerg Sø

- Grønne projekter 2014
- Status for Friluftspanen og Naturkvalitetsplanen
- Politikernes sparring med Det Grønne Råd
- (Manglende) Naturvejledere i Aarhus Kommune

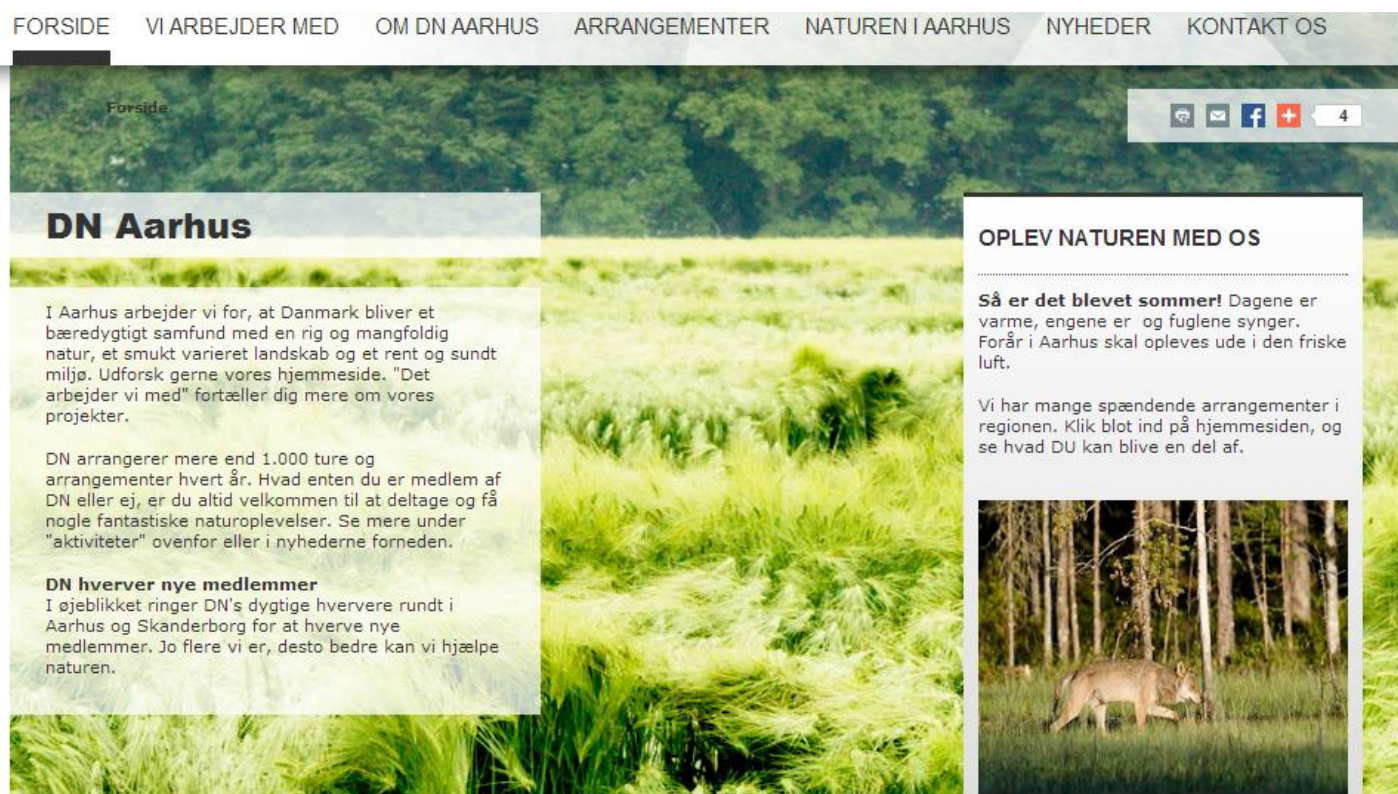
Referater, bilag mv. fra rådets møder kan ses på Aarhus Kommunens hjemmeside.

En undergruppe under Det Grønne Råd drøfter endvidere løbende forskellige tiltag i forbindelse med de såkaldte invasive arter, altså ikke danske arter, hvis forekomst truer den biologiske mangfoldighed.

Antal medlemmer i DN Aarhus, kommunikation og synlighed

Antallet af medlemmer af DN i Aarhus Kommune er desværre vigende. Sidste år var antallet 6.811 og ved samme tid i år 6.524.

Vores hjemmeside, dn.dk/Aarhus, følger de fire årstider i design og stemning. Der bliver løbende opdateret med kommende arrangementer, og de afviklede bliver arkiveret med gode historier.

Et udklip fra forsiden af DN Aarhus' webside, dn.dk/Aarhus.

Fanen "nyheder" – se øverst til højre i udklippet ovenfor – er et nyt forsøg på at fortælle læserne, hvad DN Aarhus beskæftiger sig med i øjeblikket. De emner, som ikke kommer med i nyhedsbrevet, vil blive vist under denne fane.

Vores nyhedsbrev bliver udsendt hver måned via e-mail med påmindelse om månedens arrangementer og andre forskellige ting forfattet af bestyrelsesmedlemmerne. Temaerne varierer fra evighedsstræer og fredninger til opskrifter, for at nå en bredere målgruppe. Der er aktuelt over 800 personer, som abonnerer på DN Aarhus' nyhedsbrev.

Facebook-siden for DN Aarhus, som har 120 følgere, bliver større og større jo flere små nyheder og aktuelle sager fra både kommunen og hele Danmark, der bliver slået op.

Maj 2014

Lad billederne fortælle naturhistorier

Tid: Lørdag d. 24. maj kl. 10-12.

Arrangører: DBF-Jyllandskredsen samt DN Århus.

Turleder: Per Fløng.

Et udklip fra et af DN Aarhus' e-mailnyhedsbreve.

This is a screenshot of the Facebook page for 'Danmarks Naturfredningsforening Aarhus'. The page header shows the organization's name, 'Non-profit-organisation', and buttons for 'Synes godt om', 'Følg', 'Besked', and a menu icon. Below the header are tabs for 'Tidslinje', 'Om', 'Billeder', and 'Synes godt om'. The 'Tidslinje' tab is active, showing a post from the organization. The post text says: 'Så er turen til Vorsø fuldt booket. Men tilgængæld mangler vi en del tilmeldinger til Egå Renseanlæg: <http://www.dn.dk/Default.aspx?ID=8289> Kom og få en speciel oplevelse og lær om rensningen af dit spildevand. Det har en større betydning for naturen, end du går og tror. Vores nyhedsbrev bliver desværre forsinket i denne måned. Det undskylder vi meget.' Below the text is a photograph of a coastal area with a blue body of water and green land. On the left side of the page, there is a sidebar with 'PERSONER' (showing 120 likes) and 'OM' (About) information, including the website 'http://www.dn.dk/aarhus'.

Et udklip fra DN Aarhus' facebook-side.

Medlemsarrangementer

I sæsonen 2013/2014 har DN Aarhus annonceret følgende arrangementer:

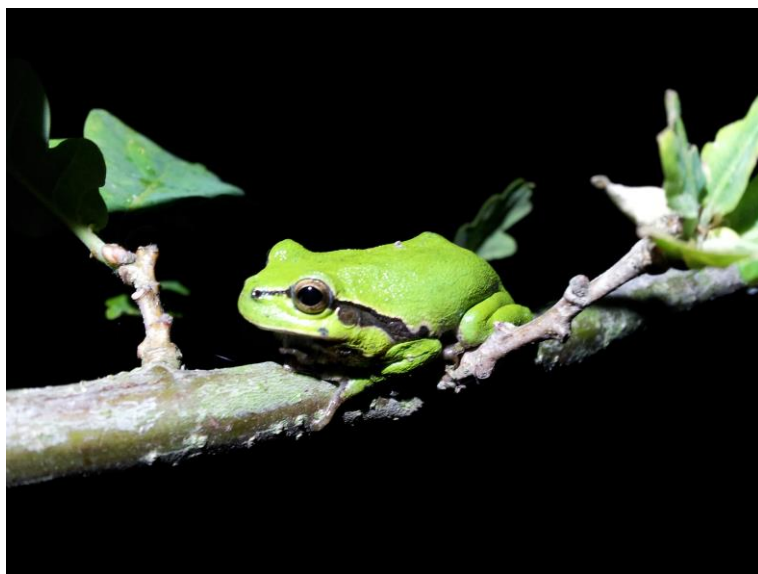
- 01.12. Vandretur i Mols Bjerger
- 25.01. Tema-eftermiddag om skov
- 18.02. Besøg i de nye væksthuse, Botanisk Have
- 15.03. Temadag på Naturhistorisk Museum. Modspil og samspil i naturen
- 03.04. Besøg på vandværket i Stautrup
- 27.04. Affaldsindsamling
- 24.04. Vandretur ad Oldstien ved Moesgaard
- 04.05. Fuglestemmetur ved Skovmøllen
- 07.05. Forårsflor i Kirkeskoven
- 24.05. Lad billeder fortælle de gode naturhistorier
- 04.06. Løvfrøtur til Moesgaard
- 28.06. Yoga i Risskov
- 13.07. Natur og kunst på Skagen
- 23.08. Ekskursion til Vorsø
- 28.08. Besøg på Egå Renseanlæg. Fra drikkevand til havvand
- 13.-14.09. Nature Explore. Naturfotografering, Parkour og m.m.m.

Af kommende arrangementer i sæsonen 2014/2015 kan bl.a. nævnes:

- 21.03. Temadag på Naturhistorisk Museum. De nye arter i Danmark

Den 24. april 2014 stod naturvejleder Ole Sørensen, Odder Museum for et meget vellykket medlemsarrangement på ca. to timer omkring Moesgaard Museum. Turen gik ad Oldtidsstien, forbi Skovmøllen og ned til Fiskehuset ved stranden. Undervejs passede vi gennem de forskellige forhistoriske landskabstyper og fik et godt indblik i vegetationens udvikling gennem tiden..

På medlemsturen til Moesgård, den 4. juni i skumringen, fik alle set, og ikke mindst hørt, de smukke løvfrøer. Denne løvfrø blev fotograferet ved vandhullerne lige syd for p-pladsen ved Moesgård.

Tilst, september 2014
Søren Højager.

Bestyrelsesmedlemmer for DN Aarhus, 2013-14

Søren Højager <i>Formand</i>	Mejløvænget 4, 8381 Tilst Tlf. 86 24 25 21	soeren.hoejager@skolekom.dk
Jens Dybkjær Holbech <i>Næstformand</i>	Marselisborg Allé 32,4, 8000 Aarhus C Tlf. 86 19 50 91 – arb. 28 99 25 33	holbech@gmail.com
Søren Bisgaard <i>Menigt medlem</i>	Svanevej 17B, 8240 Risskov Tlf. 86 17 02 16 – mob. 28 55 12 16	soerenbisgaard@yahoo.com
Hans Chrstrup <i>Menigt medlem</i>	Martin Vahls Vej 18,1, 8000 Aarhus C Tlf.: 86 12 93 80 – mob. 40 96 93 80	hanschrstrup@mail.dk
Ellen Hald Esmann <i>Menigt medlem</i>	Elevvej 13, 8200 Aarhus N. Tlf. 86 23 29 00 – mob. 40 29 42 15	ellen@ellenesmann.dk
Kirsten Gad <i>Menigt medlem</i>	Julsøvej 164, 8240 Risskov Tlf. 86 17 20 19 – mob. 28 90 28 93	kiga@webnetmail.dk
Elsebeth Hansen <i>Mening medlem</i>	Mellemtoften 5, 8250 Egå Tlf. 86 22 04 40.	elsebethhansen@mail.dk
Sebastian Jonshøj <i>Menigt medlem</i>	Åbyvej 126A, 8230 Åbyhøj Tlf. 61 60 34 01	jonshoej@gmail.com
Poul-Henrik Knuhtsen <i>Menigt medlem</i>	Skåde Højgårdsvej 83, 8270 Højbjerg Tlf. 86 27 40 18	knuhtsen@hotmail.com
Eva Kullberg <i>Menigt medlem</i>	Kalkærparken 117, 8270 Højbjerg. Tlf. 86 27 84 85 – mob. 21 69 82 23	mail@evakullberg.dk
Elena Holm Larsen <i>Menigt medlem</i>	Skæring Parkvej 496B, 8250 Egå Tlf. 23 48 92 47	ehlcapri@hotmail.com
Jens Laursen <i>Menigt medlem</i>	Kirkevænget 60, 8310 Tranbjerg Tlf.: 86 29 35 30	lonelaur@gmail.com
Kirsti Leth <i>Menigt medlem</i>	Høegh Guldbergsgade 37, 3, 8000 C Tlf. 86 18 85 15 – mob. 40 21 55 86	kml@post.tele.dk
Uffe Rasmussen <i>Menigt medlem</i>	Nyringen 57, 8240 Risskov Tlf. 21 80 56 20 – mob. 21 80 56 20	ufferas@gmail.com
Kirsten Sidenius Gram <i>Ad hoc</i>	Marselis Boulevard 93, st.th., 8000 C Tlf. 20 19 29 77	kirsten.sidenius.gram@gmail.com
Anne Birgitte Lynning <i>Ad hoc</i>	Saralyst Allé 67, 2. mf. 8270 Højbjerg Tlf. 42 17 45 74	gittelyn@gmail.com
Pernille Terpling <i>Ad hoc</i>	Vejlby Toften 59, 8240 Risskov Tlf. 86 21 61 76 – mob. 23 98 20 87	apterpling@gmail.com
Rasmine Andersson Rasmussen <i>Ad hoc</i>	Vestergade 73,4 2. lejl. Aarhus 8000 C Tlf. 20 66 32 45	Rasmine.a.r@hotmail.com
Emily Pickering Pe- dersen <i>Ad hoc</i>	Lillenorvej 71, 8340 Malling Tlf. 28 66 86 19	Epickering.pedersen@gmail.com